

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 413/09-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. apríla 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészároša prerokoval prijatú sťažnosť Ing. M. H., B., zastúpeného advokátom JUDr. E. Š., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. H. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009 p o r u š e n é b o l o .

2. Zrušuje uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Primerané finančné zadostučinenie Ing. M. H. nepriznáva.

4. Ing. M. H. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov), ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. E. Š., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2009 doručená sťažnosť Ing. M. H., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 32 S 4/2008-42 z 19. januára 2009 a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009 a žiadal vydať tento nález:

„1) Základné ľudské právo na súdnu ochranu Ing. M. H. zaručené v článku 46 ods. 1 a v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základné ľudské právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Bratislava III a Krajského súdu v Bratislave porušené.

2) Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie č. 3So 1/2009 Krajského súdu v Bratislave z 18.06.2009 a uznesenie č. 2 S 4/2008-42 Okresného súdu Bratislava III z 19.01.2009 a vec vracia na ďalšie konanie.

3) *Ing. M. H. sa priznáva finančné zadostučinenie sumou 500,00 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť Ing. M. H. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.*

4) *Ing. M. H. priznáva Ústavný súd Slovenskej republiky trovy konania (právneho zastúpenia) sumou 245,70 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. E. Š. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*“

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 413/09-15 z 10. decembra 2009 prijal sťažnosť na ďalšie konanie v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 11. júna 2008 doručil okresnému súdu žalobu proti občianskemu združeniu S., B. (ďalej aj „žalovaný“), ktorou sa domáhal zrušenia rozhodnutia Výkonného výboru žalovaného, ktoré je uvedené v zápisnici žalovaného č. 3/2007 v bode 1 zo 14. decembra 2007 o zastavení činnosti sťažovateľovi v S. po dobu piatich rokov, a to od 14. decembra 2007 do 15. decembra 2012. Sťažovateľ tvrdil, že toto rozhodnutie nebolo nikdy písomne vyhotovené ako samostatné rozhodnutie a nikdy mu nebolo ani doručené. Sťažovateľ nebol prizvaný na zasadnutie Výkonného výboru žalovaného, ktoré sa uskutočnilo 14. decembra 2007, o prijatí rozhodnutia sa sťažovateľ dozvedel iba z počutia a následne, keď žiadal o možnosť nahliadnutia do zápisnice z rokovania Výkonného výboru žalovaného zo 14. decembra 2007, toto nahliadnutie mu bolo umožnené v polovici januára 2008 jedným z členov Výkonného výboru žalovaného, ktorý však nebol splnomocnený na odovzдание mu zápisnice č. 3/2007 ako doručovateľ, a preto sťažovateľovi zápisnicu neodovzdal. Takto sťažovateľ nahliadnutím do zápisnice zistil, že mu bol uložený trest a o aký druh trestu išlo. Sťažovateľ žiadal listom z 21. januára 2008 (a neskôr opakovane listom zo 4. marca 2008) žalovaného, aby mu doručil rozhodnutie o disciplinárnom treste. Žalovaný sťažovateľovi rozhodnutie nezaslal, avšak v júni 2008 uverejnil zápisnicu zo zasadnutia Výkonného výboru na svojej internetovej stránke. Sťažovateľ tvrdil, že uloženie trestu žalovaným bolo v rozpore s disciplinárnym

poriadkom žalovaného, a to z dôvodu, že žalovaný sťažovateľovi neoznámil, akého previnenia sa dopustil, nikdy mu neoznámil, že proti nemu vzniesol obvinenie, obvinenie so sťažovateľom neprerokoval, neumožnil sa mu k obvineniu vyjadriť, uložil mu trest zákazu činnosti na dobu 5 rokov, hoci z disciplinárneho poriadku vyplýva, že trest zákazu výkonu funkcie možno uložiť najdlhšie v trvaní 12 mesiacov, uložiť možno iba trest zákazu výkonu funkcie, avšak sťažovateľovi bol uložený trest zastavenia činnosti, trest uložil sťažovateľovi orgán žalovaného, ktorý nemal právomoc o uložení trestu rozhodnúť (prvostupňovým disciplinárnym orgánom žalovaného je disciplinárna komisia a druhostupňovým predsedníctvo žalovaného), trest bol sťažovateľovi uložený napriek tomu, že od skutku, za ktorý mal byť uložený, už prv uplynula lehota, po ktorej už trest v zmysle disciplinárneho poriadku uložiť nemožno, podľa disciplinárneho poriadku žalovaného, ak sa previnilec nezúčastní zasadnutia disciplinárnej komisie, musí mu byť doručená zápisnica z jej rokovania a musí byť poučený o možnosti podať odvolanie proti rozhodnutiu u uložení trestu. Svoju žalobu okresnému súdu právne odôvodnil sťažovateľ tým, že podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 83/1990 Zb.“), ak člen združenia považuje rozhodnutie niektorého jeho orgánu, proti ktorému už nemožno podať opravný prostriedok, za nezákonné alebo odporujúce stanovám, môže do 30 dní odo dňa, keď sa o ňom dozvedel, najneskôr však do 6 mesiacov od rozhodnutia požiadať okresný súd o jeho preskúmanie. Sťažovateľ nemohol podať proti rozhodnutiu Výkonného výboru žalovaného odvolanie, pretože odvolanie sa pripúšťa iba proti rozhodnutiu disciplinárnej komisie.

Okresný súd o tejto žalobe rozhodol uznesením č. k. 32 S 4/2008-42 z 19. januára 2009 výrokom „*súd konanie odmieta*“ a žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal. Okresný vychádzajúc zo spisového materiálu žalovaného okrem iného zistil, že žalovaný zaslal sťažovateľovi listom podaným na pošte 22. januára 2008 výpis zo zápisnice č. 3/2007 zo zasadnutia Výkonného výboru žalovaného o rozhodnutí o zastavení činnosti po dobu 5 rokov. Keďže samotný sťažovateľ uviedol, že sa listom z 21. januára 2008 obrátil na žalovaného a požiadal ho o zaslanie rozhodnutia o treste, považoval okresný súd za preukázané, že už najneskôr v tento deň (21. januára 2008) mal sťažovateľ vedomosť o uložení trestu. Keďže podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. platí,

že požiadať súd o preskúmanie rozhodnutia môže člen združenia iba v lehote 30 dní odo dňa, keď sa dozvedel o rozhodnutí orgánu združenia, ktoré považuje za nezákonné alebo odporujúce stanovám, v prípade sťažovateľa táto lehota začala plynúť 21. januára 2008 a uplynula 20. februára 2008. Ak sťažovateľ doručil okresnému súdu žalobu 11. júna 2008, doručil ju po uplynutí tejto lehoty, v dôsledku čoho neboli splnené podmienky na meritórne preskúmanie napadnutého rozhodnutia, a preto sťažovateľom podaný opravný prostriedok bolo potrebné odmietnuť.

V odvolaní proti tomuto uzneseniu sťažovateľ najprv uviedol, že z potvrdenia o podaní jeho žaloby vydaného okresným súdom vyplýva, že vec bola pridelená sudkyňi JUDr. A. K. pod sp. zn. 43 C 83/2008, vo veci však rozhodla sudkyňa JUDr. N. W. v konaní sp. zn. 2 S 4/2008. Zmenu sudcu sťažovateľovi súd neoznámil. Ak okresný súd rozhodol tak, že „*konanie odmieta*“, potom mal takýto svoj postup odôvodniť poukazom na konkrétne ustanovenie právneho poriadku, na základe ktorého takto rozhodol. Hoci uznesením sa rozhoduje aj o odmietnutí návrhu na začatie konania [§ 167 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], ak má ísť o odmietnutie návrhu pre jeho nedostatky, potom takémuto rozhodnutiu súdu musí predchádzať výzva na odstránenie jeho nedostatkov. Takáto výzva sťažovateľovi doručená nebola. Okresný súd nepostupoval správne, ak 30-dňovú lehotu podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. na podanie žaloby súdu počítal od 21. januára 2008, pretože lehotu možno počítat až odo dňa doručenia rozhodnutia. Ak by to tak nebolo, potom pre rozhodnutie, ktoré je preskúmateľné súdom, platí, že nemusí byť ani písomne vyhotovené a postačuje iba písomná zmienka o jeho existencii (v prípade sťažovateľa v zápisnici z rokovania Výkonného výboru žalovaného, ktorý navyše ani nemal právomoc takéto rozhodnutie prijať, keďže prijať ho mohla iba disciplinárna komisia žalovaného). Sťažovateľ sa obrátil na súd ešte prv, než mu vôbec začala lehota plynúť, pretože rozhodnutie mu dosiaľ doručené nebolo. Navyše okresný súd podľa názoru sťažovateľa nevykonával dokazovanie listinnými dôkazmi, ktoré sťažovateľ pripojil k žalobe. Sťažovateľovi okresný súd neumožnil vyjadriť sa k obsahu spisu žalovaného, ktorý bol predložený okresnému súdu a na základe obsahu ktorého okresný súd rozhodol, a ani k obsahu vyjadrenia žalovaného k žalobe sťažovateľa. Skutkové zistenia okresného súdu považoval za nesprávne.

Krajský súd uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne správne uznesením sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009 a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Vychádzal z toho, že ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. viaže začiatok plynutia 30-dňovej lehoty na moment, keď sa člen združenia o rozhodnutí „dozvedel“, a nie na moment jeho doručenia. Hoci podľa vnútorných predpisov žalovaného sa rozhodnutie má vyhotoviť a doručiť a má obsahovať poučenie o opravnom prostriedku, treba vychádzať zo zákona, ktorý je normou vyššej právnej sily. Toto uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 1. augusta 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti na porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že okresný súd i krajský súd porušili princípy spravodlivého procesu, keď bez dokazovania vykonaného v prítomnosti sťažovateľa dospeli ku skutkovému záveru, že o rozhodnutí žalovaného sa dozvedel 21. januára 2008, a neprihliadli na to, že koncept zápisnice nikým nepodpísaný a neopečiatkovaný nemôže nahrádzať kvalifikované rozhodnutie o uložení trestu. Súdny neskúmali, či sa sťažovateľ dozvedel v januári 2008 o kvalifikovanom rozhodnutí, a či vôbec v januári existovalo rozhodnutie orgánu žalovaného. Podľa názoru sťažovateľa koncept zápisnice zo zasadnutia orgánu takýmto rozhodnutím nie je. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené tým, že súdy sa jeho vecou odmietli zaoberať a meritórne o jeho žalobe nerozhodli, hoci boli splnené všetky podmienky na jej meritórne prerokovanie, pretože v januári 2008 sa sťažovateľ o rozhodnutí orgánu žalovaného nedozvedel.

II.

Krajský súd sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril podaním sp. zn. Spr. 3563/09 z 30. marca 2010, v ktorom uviedol, že «podľa čl. 51 ods. 1 Ústavy SR „Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, čl. 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 Ústavy SR, sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.“

Podľa názoru súdu (senátu, ktorý v predmetnej veci rozhodoval na Krajskom súde v Bratislave), súd postupoval v súlade so zákonom č. 83/1990 Zb., ktorý sa na predmetnú vec vzťahuje. V ustanovení § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. v znení neskorších predpisov

sa uvádza, že člen združenia sa môže do 30 dní od dňa, keď sa dozvedel o rozhodnutí, ktoré považuje za nezákonné, najneskôr však do 6 mesiacov, domáhať jeho preskúmania na okresnom súde.

Pretože navrhovateľ svoje právo v tejto lehote nevyužil, ako to vyplýva z jeho žaloby i dôkazov administratívneho spisu žalovaného, súd postupoval v súlade so zákonom, keď potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III. č. k. 32 S 4/2008-42 zo dňa 19. 01. 2009, ktorým bolo konanie vo veci odmietnuté práve preto, že navrhovateľ svoje zákonné práva dané mu zákonom i Ústavou SR, nevyužil v lehote určenej mu zákonom (zákon č. 83/1990 Zb.).».

Zároveň krajský súd uviedol, že netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

Sťažovateľ oznámil ústavnému súdu listom z 26. marca 2010, že na vykonaní ústneho pojednávania netrvá.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vychádza z toho, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie

rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah zaoberal sa ústavný súd posúdením obsahu napadnutého rozhodnutia z uvedených hľadísk.

Krajský súd uznesenie sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009 odôvodnil takto:

„Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací konal v predmetnej veci podľa § 214 ods. 2 O.s.p. Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu i s pripojeným administratívnym spisom odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je pre jeho vecnú správnosť potrebné potvrdiť (§ 219 O.s.p.).

Odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa náležitým postupom podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. (§ 247 – § 250k OSP s marginálnym názvom „Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov“, pozn.) v spojení s ustanoveniami zákona č. 83/1990 Zb. riadne zistil vo veci skutkový stav, a po právnej stránke ho správne posúdil.

Zo samotného návrhu – žaloby žalobcu z tretieho odseku vyplýva, že o uloženom treste sa žalobca dozvedel nahliadnutím do bodu 1 zápisnice č. 3/2007, nahliadnutie mu bolo umožnené v polovici mesiaca január 2008 jedným z členov Výkonného výboru S. Dňa

21.1.2008 sa žalobca doporučeným listom domáhal o doručenie predmetného rozhodnutia. Podľa názoru odvolacieho súdu je tento dátum dátumom, kedy sa žalobca dozvedel (najneskôr) o tom, že mu bol uložený disciplinárny trest, pretože sám nevedel uviesť, kedy presne v polovici mesiaca január 2008 sa o uloženom treste dozvedel. Z uvedených dôvodov preto súd prvého stupňa správne postupoval keď 30 dňovú lehotu počítal práve od tohto dátumu.

Súd, pred tým ako začne konať vo veci samej, predovšetkým skúma podmienky konania, pričom jednou z podmienok konania je skutočnosť, že žaloba bola na súd podaná v zákonnej lehote.

Keďže z predmetného ustanovenia § 15 ods. 1 zák. č. 83/1990 Zb. vyplýva, že člen združenia sa môže do 30 dní odo dňa, keď sa dozvedel o rozhodnutí, ktoré považuje za nezákonné, najneskôr však do 6 mesiacov domáhať jeho preskúmania na okresnom súde, nebolo v danej veci podstatné kedy bolo rozhodnutie o uložení trestu žalobcovi doručené, resp. či mu bolo doručené. Je pravdou, že v zmysle Stanov S. a v zmysle disciplinárneho poriadku takéto rozhodnutie má byť členovi združenia doručené a má byť poučený o opravnom prostriedku, avšak predmetný zákon, ktorý sa na danú vec vzťahuje (zák. č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov) je vyššou právnou normou, z ktorej súd prvého stupňa správne vychádzal. Zákon nehovorí vo svojich ustanoveniach, že rozhodnutie musí byť doručené, ale že člen združenia sa o rozhodnutí dozvedel.

Nakoľko súd prvého stupňa správne dospel k záveru, že žaloba vzhľadom na tieto zákonné ustanovenia, bola podaná oneskorene po uplynutí zákonnej lehoty, nebolo preto povinnosťou súdu prvého stupňa sa zaoberať, či rozhodnutie o disciplinárnom treste bolo uložené v zmysle stanov, resp. Disciplinárneho poriadku S.

Žalobca v žalobe ako aj v odvolaní voči rozhodnutiu súdu prvého stupňa polemizuje so skutočnosťou, či predmetné rozhodnutie, ktoré vydal na svojom zasadaní Výkonný výbor S. bolo rozhodnutím o uložení disciplinárneho trestu. Zo zápisnice tohto orgánu vyplýva, že rozhodoval o pochybení žalobcu pri uzavretí zmluvy s poisťovňou Kontinuita o uzavretí zmluvy neinformoval P. ani G. a neurčil ani oprávnenú osobu pre prípad svojej smrti, čím uviedol S. do vysokého rizika straty týchto finančných prostriedkov a nesie za to plnú zodpovednosť. Poistenie seba samého peniazmi S., navyše v tajnosti, pokladal za zneužitie právomoci najvyššie postaveného funkcionára S. Za takéto konanie výkonný výbor S.

zastavil žalobcovi činnosť S. po dobu piatich rokov a to odo dňa 14.12.2007 do 14.12.2012. O takomto rozhodnutí vydal uznesenie a týmto uznesením zároveň zrušil uznesenie P... zo dňa 3.5.2007 a uznesenie VU 03/07 VV SZJ zo dňa 19.10.2007.

O takomto uznesení sa žalobca dozvedel nahliadnutím do zápisnice, ktoré mu umožnil nemenovaný člen výkonného výboru, tak ako to uvádza v žalobe podanej na súd sám žalobca. Jednoznačne preukázaný termín kedy sa o tom dozvedel je deň 21.1.2008 kedy žalobca žiadal, aby mu toto rozhodnutie bolo doručené.

S prihliadnutím na ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. nezostávalo potom súdu nič iné, ako odmietnuť konanie v predmetnej veci z toho dôvodu, že žaloba bola na súd podaná oneskorene, to je po uplynutí 30 dňovej zákonnej lehoty.

Podľa § 250p O.s.p. (je systematicky zaradené v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku s marginálnym názvom „Rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov“, pozn.), ak je návrh podaný oneskorene alebo ho podá ten, kto naň nie je oprávnený alebo ak sa napáda rozhodnutie, ktoré preskúmaniu nepodlieha, alebo ak navrhovateľ neodstránil vady, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu návrhu, súd uznesením opravný prostriedok odmietne.

Súd prvého stupňa správne vyhodnotil všetky zákonné podmienky konania vo veci a i právne predmetnú vec správne posúdil, preto aj odvolací súd v plnom rozsahu sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa vo všetkých výrokoch napadnutého rozhodnutia je správne a v súlade so zákonom, preto odvolací súd napadnuté rozhodnutie ako vecné správne podľa § 219 O.s.p. potvrdil.“

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd dospel k záveru, podľa ktorého jediný správny výklad ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb., pokiaľ ide o pojem „dozvedel sa“, je taký, podľa ktorého ani v prípade, ak sa podľa vnútorných noriem združenia (v tomto prípade stanov a disciplinárneho poriadku žalovaného) predpisuje doručenie rozhodnutia orgánu občianskeho združenia jeho členovi, člen združenia sa o rozhodnutí nedozvie až v momente jeho doručenia, ale už i predtým, keď sa o existencii rozhodnutia dozvie hoci iba neformálne. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo preto,

že takýto výklad nezodpovedá dikcii právnej normy, je svojvoľný, pretože podľa názoru sťažovateľa pojem „dozvie sa“ v tomto zákonom ustanovení treba vykladať tak, že v prípade, ak sa rozhodnutie podľa vnútorných predpisov občianskeho združenia musí členovi doručovať, potom sa o ňom dozvie v momente, keď mu je doručené, a dovedy lehota podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. nemôže začať plynúť.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. ak člen združenia považuje rozhodnutie niektorého z jeho orgánov, proti ktorému už nemožno podľa stanov podať opravný prostriedok, za nezákonné alebo odporujúce stanovám, môže do 30 dní odo dňa, keď sa o ňom dozvedel, najneskôr však do 6 mesiacov od rozhodnutia požiadať okresný súd o jeho preskúmanie.

Ústavný súd sa preto zaoberal tým, či výklad tohto ustanovenia krajským súdom, tak ako je uvedený v jeho rozhodnutí, zodpovedá zmyslu a účelu tejto právnej normy.

Nepochybne účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť prístup k súdu aj tomu, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu občianskeho združenia, ktoré považuje za nezákonné alebo odporujúce stanovám združenia za podmienky, že pre preskúmanie takéhoto rozhodnutia sú splnené predpoklady stanovené právnymi normami. Ústavne konformný výklad týchto predpokladov môže byť iba taký, ktorý umožní správne súdu poskytnúť účinnú (skutočnú), a nie iba iluzórnu ochranu právam fyzických osôb – členov občianskeho združenia.

Zákon č. 83/1990 Zb. je právnou normou vykonávajúcou čl. 29 ods. 1 ústavy, podľa ktorého právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach.

Ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 83/1990 Zb. dovoľuje občianskemu združeniu, aby stanovovalo vo svojich vnútorných predpisoch práva a povinnosti osobám, ktoré sa dobrovoľne stali jeho členmi (podľa § 3 ods. 3 „Práva a povinnosti člena združenia upravujú stanovy združenia“, pozn.). Tým, že demokratický štát umožňuje občianskym

združeniam slobodne v medziach zákonov upraviť si svoje vnútorné pomery, zároveň deklaruje, že v prípade, ak takáto úprava vnútorných pomerov združenia, stanovenie práv a povinností jeho členov nie je v rozpore so zákonom, bude ju i rešpektovať, a v prípade, ak dôjde k porušeniu práv členov postupom orgánu združenia, ktorý je nezákonný alebo odporuje stanovám združenia, demokratický štát sa prostredníctvom rozhodnutia súdov zaväzuje poskytnúť takémuto členovi združenia i súdnu ochranu, a to všetko v záujme naplnenia základného práva jeho občanov na slobodné združovanie sa v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach. Súčasťou týchto povinností štátu je potom aj povinnosť rešpektovať v medziach zákonov prijatú vnútornú úpravu pomerov združenia vrátane úpravy postupu konania disciplinárneho vedeného orgánom združenia proti jeho členovi za porušenie takto členovi stanovených povinností.

Krajský súd vo veci sťažovateľa nespochybnil relevantnosť a zákonnosť vnútorných predpisov združenia žalovaného, ich obsah vzal do úvahy.

Ako vyplýva z čl. 22 disciplinárneho poriadku žalovaného, v prípade, ak disciplinárna komisia rozhodnutím disciplinárne konanie nezastaví po zistení, že k disciplinárnemu previneniu nedošlo, ak sa previnilec rokovania disciplinárnej komisie priamo nezúčastní, previnilec dodatočne dostane kópiu zápisu z rokovania komisie vrátane poučenia o odvolaní. Podľa čl. 23 disciplinárneho poriadku žalovaného proti rozhodnutiu disciplinárneho orgánu môže previnilec podať odvolanie, o ktorom rozhoduje predsedníctvo S., ktorého výrok je konečný. Z uvedených ustanovení disciplinárneho poriadku zrejme vychádzal aj krajský súd, keď v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že vo veci sťažovateľa „v zmysle Stanov S. a v zmysle disciplinárneho poriadku takéto rozhodnutie má byť členovi združenia doručené a má byť poučený o opravnom prostriedku“.

Napriek tomu, že sa krajský súd oboznámil s obsahom týchto ustanovení a ich existenciu vzal na vedomie, dospel však k právnomu záveru, podľa ktorého pri výklade ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. nie je možné vziať ich obsah do úvahy, pretože tento zákon je normou vyššej právnej sily.

Takýmto výkladom dotknutého ustanovenia, na ktorom potom krajský súd založil svoje rozhodnutie, však poprel už uvedené oprávnenie občianskeho združenia vnútorným predpisom si upraviť vlastné pomery záväzným spôsobom, a takto stanoviť i práva a povinnosti svojich členov. Pokiaľ vnútorné predpisy združenia predpisujú orgánu združenia povinnosť doručiť jeho členovi nimi prijaté rozhodnutie, a to hoci aj len v podobe, ako to ustanovuje vo veci sťažovateľa čl. 22 disciplinárneho poriadku, a takýto postup nie je v rozpore so zákonom, nemožno vykladať ani pojem „dozvie sa“ v § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. tak, že tento môže byť naplnený aj inak ako doručením rozhodnutia v podobe predpísanej vnútornými predpismi združenia.

Z týchto dôvodov považuje ústavný súd výklad ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. krajským súdom za svojvoľný, popierajúci účel a zmysel tohto zákonného ustanovenia.

Keďže v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú a výklad a uplatňovanie zákonov musí byť v súlade s ústavou a dohovorom, v prípade, ak aplikovanie medzí zákona, ktorý definuje podmienky na prístup súdu, realizoval všeobecný súd v dôsledku jeho výkladu vykonaného v rozpore s ústavnými princípmi spôsobom, ktorý je svojvoľný, došlo týmto jeho postupom k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a tým aj k porušeniu primárnej ústavnej bázy pre zákonom upravené konanie súdov pri poskytovaní právnej ochrany.

Keďže právny záver krajského súdu v uvedenej otázke bol zjavne arbitrárny, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd poukazuje i na to, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí riadne nevysporiadal ani s argumentmi sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktoré môžu mať pre vec podstatný význam (napr. odvolacie

tvrdenie, podľa ktorého vo veci rozhodoval nezákonný sudca, resp. o zmene sudcu sťažovateľ nebol súdom informovaný. Pozornosti ústavného súdu neušlo ani to, že krajský súd si dostatočne nevyjasnil, či vo veci sťažovateľa okresný súd konal podľa druhej alebo tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, keď krajský súd vo svojom rozhodnutí na jednej strane konštatuje, že okresný súd náležite postupoval podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, na strane druhej odôvodňuje správnosť „odmietnutia konania“ okresným súdom poukazom na § 250p OSP systematicky zaradeným v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Nie je možné pripustiť, aby z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nebolo zrejmé, či o návrhu sťažovateľa všeobecné sudy konali postupom ako o žalobe proti právoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu alebo postupom ako o opravnom prostriedku proti takémuto rozhodnutiu.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V záujme ochrany ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré boli u sťažovateľa porušené uznesením krajského súdu sp. zn. 3 So 1/2009 z 18. júna 2009, bolo potrebné toto uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie krajskému súdu.

Bude úlohou krajského súdu v ďalšom priebehu odvolacieho konania rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa proti prvostupňovému uzneseniu takým spôsobom, ktorý bude ústavne konformný a bude v súlade s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze.

V.

Sťažovateľ požiadal vo svojej sťažnosti ústavný súd aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 500 €, pričom tento svoj návrh odôvodnil tým, že neposkytnutím ochrany súdmi mu vznikla materiálna i nemateriálna ujma, pretože predstavitelia žalovaného o ňom rozširujú na verejnosti údaje, podľa ktorých mu bol disciplinárny trest uložený správne, keďže sťažovateľovi nedali za pravdu ani súdy. Materiálna ujma vznikla sťažovateľovi preto, že sa po dobu 5 rokov trvania trestu nemôže zúčastňovať za Slovenskú republiku podujatí..., za ktoré v minulosti dostával finančné odmeny a ktoré by dostával aj naďalej.

Podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd priznať tomu, koho práva boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd dôsledne zväziac všetky okolnosti jeho prípadu sťažovateľovi nárok na primerané finančné zadosťučinenie nepriznal. Ak sťažovateľ dôvodil tým, že o ňom tretie osoby rozširujú tvrdenia, ktoré považuje za nepravdivé, tieto jeho tvrdenia neodôvodňujú priznanie mu finančného zadosťučinenia vo vzťahu ku krajskému súdu, čo platí rovnako aj vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o majetkovej ujme, ktorá mu vznikla rozhodnutím o treste vydaným žalovaným. V tejto situácii aj vzhľadom na sťažovateľom nepreukázanú intenzitu následkov porušenia jeho základného práva krajským súdom je podľa názoru ústavného súdu konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa pre neho dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie nepriznal, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom v konaní pred ústavným súdom.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004“) a priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 245,70 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie zastupovania, podanie sťažnosti) po 115, 90 € a dva režijné paušály po 6,95 €.

Trovy konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) podľa výroku rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. apríla 2010